

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเพื่อ 1) ประเมินบริบท 2) ประเมินปัจจัยนำเข้า 3) ประเมินกระบวนการ และ 4) ประเมินผลผลิต ของโครงการฯ วิธีดำเนินการประเมินโครงการ ผู้ประเมินได้ดำเนินการประเมินซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดและประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซิปปโมเดล (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลบีม โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาของการประเมินโครงการ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบริบท โดยการสอบถามครู จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ สถิติพื้นฐาน หาร์้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยการสอบถามครู จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และด้านการบริหารจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน หาร์้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ด้านกระบวนการ โดยการสอบถามครู จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการของการดำเนินโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง แก้ไข (Action) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพื้นฐาน หาร์้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ด้านผลผลิต โดยการประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการฯ ใช้แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมฯ ทหาระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญากับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากครู จำนวน 34 คน และผู้ปกครอง จำนวน 20 คน เป็นผู้ประเมิน ร่วมกัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน หาร์้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการฯ และตรวจสอบคุณภาพของโครงการฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน/รูป ใช้ประเด็นคำถามการสนทนากลุ่มประเมินระดับ คุณภาพของโครงการฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ หากคุณภาพของโครงการฯ ในประเด็นที่คำถามกำหนด ได้แก่ ความปลอดภัยและความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน หากความถี่ และร้อยละ

1. สรุปผลการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

1.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ภาพรวม พบว่า มีความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

1.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ความเหมาะสมของ กระบวนการของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง แก้ไข (Action) ภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกขั้นตอน

1.4 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลผลิตของโครงการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ 1) คุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญา ภาพรวม พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีคุณธรรม จริยธรรมหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ อยู่ในระดับดีเยี่ยม ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรมฯ และ 2) คุณภาพของโครงการ ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม ถือว่าผ่าน เกณฑ์การประเมินทุกรายการ

2. การอภิปรายผล

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา สรุปภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของ สุภาพร นพบุรี (2561) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านดงสักงาม อำเภอสี จังหวัดลำพูน ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนฯ โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบท ที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ทุกคนร่วมกันวางแผน ร่วมกันกำหนดวิธีการดำเนินโครงการ ร่วมกันดำเนินงาน ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง แก้ไข ทำให้การดำเนินโครงการ ดำเนินการไปอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน มีความต่อเนื่อง เกิดผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ประเมินขออภิปรายผลแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านบริบท ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ นิศากร ยมหา (2559) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย ผลการประเมิน พบว่า บริบทของโครงการ มีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ มาโนชฐ์ ลาภจิตร (2562) ที่ได้ประเมินโครงการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับนักศึกษาคนพิการสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการประเมิน พบว่า ด้านบริบทโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยทุกรายการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก การดำเนินงานการประเมินโครงการในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ข้อมูลความต้องการจำเป็นจากผู้เกี่ยวข้องก่อนดำเนินงานตามโครงการ นำข้อมูลที่ได้มากำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์หาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ตลอดจนเพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการให้สำเร็จตามกำหนดในทุกกิจกรรมต่อไป

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความพร้อมของปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สุภาพร นพบุรี (2561) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านดงสักงาม อำเภอสี จังหวัดลำพูน ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวม มีความเพียงพออยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์ เช่นเดียวกับ จรุง ปาต๊ะ (2557) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านเมืองน้อย (นิมมานเหมินทานุสรณ์)

อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวม มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก การดำเนินโครงการครั้งนี้ มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของปัจจัยนำเข้าเป็นอย่างดี โดยเฉพาะความพร้อมของบุคลากร ได้แก่ ครูและบุคลากร เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งก่อนดำเนินโครงการได้จัดให้มีการประชุมหารือระดมความคิดเห็นปรึกษาหารือ วางแผนร่วมกัน สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพราะถือว่าบุคลากรทุกคน เป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การดำเนินการต่าง ๆ ของโครงการบรรลุความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเรื่องอื่น ๆ ด้วย ความพร้อมด้านการบริหารจัดการที่มีคำสั่งและคณะกรรมการดำเนินงานพร้อมที่ดำเนินการ มีการประสานงาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษและการระดมทุน ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ที่สะดวก ทันสมัย ต่อการดำเนินโครงการเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมในการเข้าร่วมโครงการ

2.3 ด้านกระบวนการ ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมของกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สมบุญ เสาร์เปา (2556) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนปางมะหาดวิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้รูปแบบ การประเมิน CIPP Model ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ จรุงญ ปาติยะ (2557) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านเมืองน้อย (นิมมานเหมินทานุสรณ์) อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมิน ด้านกระบวนการ โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานเพื่อให้การ ดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ร่วมกันวางแผนการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี ช่วยกัน กำหนดและหาวิธีการขับเคลื่อนโครงการร่วมกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น ลงมือดำเนิน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาาร่วมกัน แต่งตั้งคณะกรรมการ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินโครงการทุกระยะ รายงานผลและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ได้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับ แนวคิดของกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจรของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการทำงาน เชิงคุณภาพที่มีการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการทำงานอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน และมีการควบคุมคุณภาพของงานทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนกันไปเหมือนวงล้อ ซึ่งจะทำให้ การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

2.4 ด้านผลผลิต ผลการประเมินภาพรวม พบว่า 1) คุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่มีกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย การบริหารจัดการ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร พ่อแม่หรือผู้ปกครอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย การจัดอบรมหน้าเสาธงตอนเช้าและตอนเย็น การจัดกิจกรรมทำสมาธิ สวดมนต์ อบรมจิต เติบงกรม และแต่งกายชุดขาวทุกวันพระ การจัดกิจกรรมตักบาตรพระสงฆ์ และกิจกรรมจิตอาสาในวันพระสุดท้ายของทุกเดือน การจัดกิจกรรมโฮมรูมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในห้องบริการทุกวัน การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมโดยบูรณาการในการสอนและให้บริการ ทุกสาระการเรียนรู้ การศึกษาธรรมะในศูนย์การศึกษาพิเศษโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ ความรู้ การจัดทัศนศึกษาธรรมสังฆจร 2 ครั้งต่อปีการศึกษา การจัดกิจกรรมเพลงคุณธรรม เสียงตามสายในตอนเช้า พักเที่ยง และหลังเลิกเรียน การจัดกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่นิทานคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานโครงการคุณธรรมเด็กดีเมืองพะเยาร่วมกันระหว่างครู เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และผู้ปกครองเด็ก การจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรม Day Camp การจัดกิจกรรมจิตวิทยาคลินิกทรรษา การจัดกิจกรรมธนาคารความดี การจัดกิจกรรมออมบุญวันละบาท การจัดกิจกรรมเด็กดี 5 ส. รับผิดชอบ ดูแลรักษา พัฒนา อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในศูนย์การศึกษาพิเศษร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดทำป้ายนิเทศ ป้ายคติธรรม คำขวัญคุณธรรมจริยธรรม ศาลาธรรม และสวนธรรมะ การจัดกิจกรรมเข้าวัดทำบุญ ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในและนอกศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่งผลให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ได้รับเกียรติบัตร เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว ปีพุทธศักราช 2564 มอบโดยสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ ได้รับเกียรติบัตรรณรงค์ส่งเสริมและสืบสานความเป็นไทยด้วยการแต่งกายผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง ผ้าทอ ผ้าถิ่น ประจำปี 2563 มอบโดยกระทรวงวัฒนธรรม ได้รับเกียรติบัตรการรับรองมาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับทอง ปีพุทธศักราช 2564 มอบโดยกรมอนามัย ได้รับเกียรติบัตรรางวัล สถานศึกษาปลอดภัย ระดับดีเด่น ประจำปี 2563 มอบโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศระดับเหรียญทอง รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) สถานศึกษา ยอดเยี่ยม ศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านวิชาการ ประจำปีการศึกษา 2563 รางวัลระดับชาติ ได้รับรางวัล

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564 รองชนะเลิศระดับทอง อันดับที่ 1 ระดับกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 6 และนายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ “ครูสุดดี” ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ปีพุทธศักราช 2564 มอบโดยคุรุสภา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา พุทธศักราช 2562 ที่กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2558) กล่าวว่า โรงเรียนคุณธรรมต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ทุกคนในโรงเรียนร่วมกันทำ เป็นการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันประเมินผล เพื่อปรับปรุงตนเองและโรงเรียนของเราเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และร่วมกันลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้น้อยลงหรือหมดไป และ 2) คุณภาพของโครงการภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม สอดคล้องกับ จริญญา ปาต๊ะ (2557) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านเมืองน้อย (นิมมานเหมินทานุสรณ์) อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และนิศากร ยมหา (2559) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย ผลการประเมิน พบว่า คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา ครั้งนี้ ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมและความต้องการจำเป็นของโครงการ วิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการศึกษาความพร้อมของปัจจัยนำเข้าอย่างรอบด้าน มีการจัดกระบวนการในการดำเนินโครงการที่เหมาะสม เป็นรูปธรรม มีระบบชัดเจน จึงทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2558) ที่กล่าวว่า โครงการงานคุณธรรมเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่จะดำเนินการเป็นไปตามบริบทของโรงเรียน ไม่เน้นการเพิ่มงบประมาณจากงบประมาณปกติ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1.1 ควรสนับสนุนให้ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งทั่วประเทศนำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้

3.1.2 ควรสนับสนุนการนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเชิงบูรณาการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3.1.3 ควรปรับระเบียบ กฎเกณฑ์ ให้เอื้อต่อการบริหารจัดการนำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

3.2.1 ผลจากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมฯ ด้านบริบท เกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า ความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ก่อนเริ่มดำเนินการจัดทำโครงการควรตั้งวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมรอบด้านและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

3.2.2 ผลจากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมฯ ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้รับมอบหมายควรประชุมหารือกับคณะทำงานเพื่อวางแผนร่วมกันจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ให้มีความพร้อมมากขึ้น โดยใช้คำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบในการเตรียมแต่ละจุดให้ชัดเจน

3.2.3 ผลจากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมฯ ด้านกระบวนการ พบว่า การตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการต้องประชุมปรึกษาหารือ และวางแผนในการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.2.4 ผลจากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมฯ ด้านผลผลิต พบว่า โครงการมีความปลอดภัยและมีความเป็นประโยชน์ในระดับดีเยี่ยม แต่ควรเน้นด้านความปลอดภัยในการจัดกิจกรรมของเด็กให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบ เน้นความปลอดภัย และเกิดประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด

3.3 ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

3.3.1 ควรประเมินโครงการลักษณะนี้ในทุก ๆ 3-5 ปี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพของสังคม และภาวะเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3.3.2 ควรมีการประเมินโครงการเชิงสาเหตุ เพื่อให้ทราบว่าสาเหตุหรือปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือผลผลิตของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางในการนำมาปรับปรุง แก้ไขโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3.3.3 ควรมีการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต่อไป